

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

24. října 2018 *

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 2014/24/EU – Článek 57 – Směrnice 2014/25/EU – Článek 80 – Zadávání veřejných zakázek – Řízení – Důvody pro vyloučení – Maximální doba vyloučení – Povinnost hospodářského subjektu poskytnout veřejnému zadavateli součinnost za účelem prokázání své spolehlivosti“

Ve věci C-124/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Vergabekammer Südbayern (senát pro veřejné zakázky, Jižní Bavorsko, Německo) ze dne 7. března 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 10. března 2017, v řízení

Vossloh Laeis GmbH

proti

Stadtwerke München GmbH,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení T. von Danwitz, předseda sedmého senátu, vykonávající funkci předsedy čtvrtého senátu, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Juhász (zpravodaj) a C. Vajda, soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

vedoucí soudní kanceláře: K. Malacek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 21. února 2018,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Vossloh Laeis GmbH K. Fischerem a H.-J. Hellmannem, Rechtsanwälte,
- za Stadtwerke München GmbH H. Kernem a M. Winstelem, Rechtsanwälte,
- za německou vládu T. Henzem a D. Klebsem, jako zmocněnci,
- za řeckou vládu M. Tassopoulou, A. Magrippi, D. Tsagaraki a K. Georgiadisem, jako zmocněnci,
- za maďarskou vládu M. Z. Fehérem a G. Koósem, jakož i E. Sebestyén, jako zmocněnci,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,

* Jednací jazyk: němčina.

– za Evropskou komisi A. C. Becker a P. Ondrůškem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 16. května 2018,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 80 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES (Úř. věst. 2014, L 94, s. 243), ve spojení s čl. 57 odst. 4, 6 a 7 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES (Úř. věst. 2014, L 94, s. 65).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společnostmi Vossloh Laeis GmbH a společností Stadtwerke München GmbH ve věci vyloučení společnosti Vossloh Laeis GmbH ze systému kvalifikace zavedeného společností Stadtwerke München GmbH v rámci zadávání veřejných zakázek spadajících do oblasti dodávání materiálu pro výstavbu železnic.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2014/24

- 3 Bod 102 odůvodnění směrnice 2014/24 uvádí:

„(102) Měla by se však zohlednit možnost, že hospodářské subjekty přijmou opatření k zajištění souladu s předpisy zaměřená na odstranění důsledků všech trestných činů nebo pochybení a na účinnou prevenci dalšího výskytu nezákonného jednání. Tato opatření mohou spočívat zejména v personálních nebo organizačních opatřeních, jako je přerušování všech kontaktů s osobami nebo organizacemi zapojenými do nezákonného jednání, příslušná reorganizace zaměstnanecké struktury, zavedení systémů hlášení a kontrol, vytvoření mechanismu vnitřních auditů za účelem sledování dodržování předpisů a přijetí pravidel týkajících se vnitřní odpovědnosti a odpovědnosti za škodu. Pokud taková opatření poskytují dostatečné záruky, dotčené hospodářské subjekty by pouze z těchto důvodů již neměly být vylučovány. Hospodářské subjekty by měly mít možnost požádat, aby opatření přijatá k zajištění souladu s předpisy za účelem případného přijetí do zadávacího řízení byla posouzena. Mělo by však být ponecháno na členských státech, aby stanovily přesné procesní a věcné podmínky pro uplatnění této možnosti. Měly by mít zejména možnost svobodně rozhodnout, zda ponechají provedení příslušného posouzení na jednotlivých veřejných zadavatelích, nebo svěří tento úkol jiným orgánům na ústřední či neústřední úrovni.“

- 4 Článek 57 směrnice 2014/24, nadepsaný „Důvody pro vyloučení“, stanoví:

„1. Veřejní zadavatelé vyloučí z účasti v zadávacím řízení hospodářský subjekt, pokud ověřením podle článků 59, 60 a 61 zjistí nebo se jiným způsobem dozvedí, že daný hospodářský subjekt byl pravomocným rozsudkem odsouzen pro některý z následujících činů:

[...]

2. Z účasti v zadávacím řízení je vyloučen hospodářský subjekt, o němž je veřejnému zadavateli známo, že porušuje své povinnosti vztahující se k placení daní nebo příspěvků na sociální zabezpečení, přičemž tuto skutečnost dokládá pravomocné a závazné soudní nebo správní rozhodnutí podle právních předpisů země, v níž je usazen, nebo podle právních předpisů členského státu veřejného zadavatele.

Dále mohou veřejní zadavatelé z účasti v zadávacím řízení vyloučit nebo po nich mohou členské státy požadovat, aby vyloučili hospodářský subjekt, pokud mohou veřejní zadavatelé jakýmkoli vhodným způsobem prokázat, že daný subjekt porušuje své povinnosti vztahující se k placení daní nebo příspěvků na sociální zabezpečení.

Tento odstavec se nepoužije, jakmile hospodářský subjekt splní své povinnosti zaplacením splatných daní nebo příspěvků na sociální zabezpečení nebo uzavřením závazného ujednání o jejich uhrazení, a to včetně případně vzniklých úroků nebo pokut.

[...]

4. Veřejní zadavatelé mohou z účasti v zadávacím řízení vyloučit nebo po nich mohou členské státy požadovat, aby vyloučili hospodářský subjekt, který se nachází v některé z těchto situací:

- a) může-li veřejný zadavatel jakýmkoli vhodnými prostředky prokázat porušení příslušných povinností podle čl. 18 odst. 2;
- b) pokud je hospodářský subjekt v úpadku nebo u něj probíhá úpadkové nebo likvidační řízení, pokud jeho majetek spravuje likvidátor nebo soud, pokud má se svými věřiteli dohodu o vyrovnání, pokud je jeho obchodní činnost pozastavena nebo pokud je ve srovnatelné situaci vyplývající z podobných řízení podle vnitrostátních právních a správních předpisů;
- c) pokud může veřejný zadavatel vhodnými prostředky prokázat, že se hospodářský subjekt dopustil vážného profesního pochybení, což zpochybňuje jeho důvěryhodnost;
- d) pokud veřejný zadavatel může na základě dostatečně věrohodných informací dospět k závěru, že hospodářský subjekt uzavřel s jinými hospodářskými subjekty dohody, jejichž cílem je narušení hospodářské soutěže;
- e) pokud nelze jinými, méně omezujícími opatřeními vyřešit střet zájmů ve smyslu článku 24;
- f) pokud nelze jinými, méně omezujícími opatřeními napravit narušení hospodářské soutěže způsobené předchozí účastí daných hospodářských subjektů na přípravě zadávacího řízení podle článku 41;
- g) pokud se hospodářský subjekt v rámci dřívější veřejné zakázky, dřívějšího smluvního vztahu s veřejným zadavatelem nebo dřívější koncesní smlouvy dopustil závažných nebo trvalých pochybení při plnění zásadního požadavku, jež vedly k předčasnému ukončení této dřívější veřejné zakázky, náhradě škody nebo jiným srovnatelným sankcím;
- h) pokud hospodářský subjekt závažným způsobem zkresloval poskytované informace, potřebné k ověření neexistence důvodů pro vyloučení nebo splnění kvalifikačních kritérií pro výběr, pokud takové informace zadržel nebo není s to předložit další podklady požadované podle článku 59 nebo
- i) pokud se hospodářský subjekt pokusil neoprávněně ovlivnit rozhodovací proces veřejného zadavatele, získat důvěrné informace, které by mu mohly zajistit neoprávněné výhody v zadávacím řízení, nebo z nedbalosti poskytl zavádějící informace, jež by mohly mít věcný dopad na rozhodnutí ohledně vyloučení, výběru nebo zadání veřejné zakázky.

Bez ohledu na první pododstavec písm. b) mohou členské státy požadovat nebo mohou stanovit možnost, že veřejný zadavatel nevyloučí hospodářský subjekt, který se nachází v některé ze situací uvedených v písmenu b), pokud zjistí, že příslušný hospodářský subjekt bude schopen veřejnou zakázku provést, přičemž v případě situací uvedených v písmeni b) zohlední příslušná vnitrostátní pravidla a opatření pro pokračování v činnosti.

[...]

6. Každý hospodářský subjekt, který se nachází v některé ze situací uvedených v odstavcích 1 a 4, může doložit, že opatření přijatá hospodářským subjektem postačují k prokázání jeho spolehlivosti navzdory existenci platného důvodu pro vyloučení. Jsou-li tyto doklady považovány za dostatečné, příslušný hospodářský subjekt se ze zadávacího řízení nevyloučí.

Za tímto účelem hospodářský subjekt prokáže, že nahradil nebo se zavázal nahradit veškeré škody způsobené spácháním trestného činu nebo pochybením, detailně vysvětlil fakta a okolnosti v aktivní součinnosti s vyšetřujícími orgány a přijal konkrétní technická, organizační a personální opatření vhodná k zabránění další trestné činnosti nebo pochybením.

Opatření přijatá hospodářskými subjekty se hodnotí s ohledem na závažnost a konkrétní okolnosti trestného činu nebo pochybení. Pokud jsou opatření považována za nedostatečná, obdrží příslušný hospodářský subjekt odůvodnění tohoto rozhodnutí.

Hospodářský subjekt, který byl pravomocným rozsudkem vyloučen z účasti v zadávacích řízeních nebo koncesních řízeních, nesmí využívat možnost stanovenou v tomto odstavci po dobu vyloučení vyplývající z uvedeného rozsudku ve členských státech, v nichž daný rozsudek vyvolává účinky.

7. Členské státy stanoví prostřednictvím právních či správních předpisů a s ohledem na právo Unie podmínky k provedení tohoto článku. Zejména vymezí maximální dobu vyloučení pro případ, že hospodářský subjekt nepřijme žádné opatření ve smyslu odstavce 6 k tomu, aby prokázal svou spolehlivost. Pokud nebyla doba vyloučení stanovena v pravomocném rozsudku, nesmí překročit pět let ode dne vydání odsuzujícího pravomocného rozsudku v případech uvedených v odstavci 1 a tři roky od příslušné události v případech uvedených v odstavci 4.“

Směrnice 2014/25

- 5 Článek 77 směrnice 2014/25, nadepsaný „Systémy kvalifikace“, stanoví:

„1. Zadavatelé, kteří o to mají zájem, mohou zavést a provozovat systém kvalifikace hospodářských subjektů.

Zadavatelé, kteří zavedli nebo provozují systém kvalifikace, zajistí, aby hospodářské subjekty mohly kdykoliv požádat o zápis do systému kvalifikace.

2. Systém podle odstavce 1 může zahrnovat různé kvalifikační stupně.

Zadavatelé stanoví objektivní pravidla a kritéria pro vyloučení a výběr hospodářských subjektů žádajících o kvalifikaci a objektivní kritéria a pravidla pro provoz systému kvalifikace, která se týkají např. zápisu do systému, případné pravidelné aktualizace kvalifikací a doby trvání systému.

Pokud tato kritéria a pravidla zahrnují technické specifikace, použijí se články 60 až 62. Kritéria a pravidla mohou být v případě potřeby aktualizována.

[...]“

- 6 Článek 80 směrnice 2014/25, nadepsaný „Použití důvodů pro vyloučení a kvalifikačních kritérií pro výběr uvedených ve směrnici 2014/24/EU“, stanoví:

„1. Objektivní pravidla a kritéria pro vyloučení a výběr hospodářských subjektů žádajících o kvalifikaci v systému kvalifikace a objektivní pravidla a kritéria pro vyloučení a posouzení kvalifikace zájemců a uchazečů v otevřených, užších nebo jednacích řízeních, v soutěžních dialogích nebo v inovačních partnerstvích mohou zahrnovat důvody pro vyloučení uvedené v článku 57 směrnice 2014/24/EU za podmínek tam stanovených.

Pokud je zadavatelem veřejný zadavatel, tato kritéria a pravidla zahrnují důvody pro vyloučení uvedené v čl. 57 odst. 1 a 2 směrnice 2014/24/EU za podmínek stanovených v uvedeném článku.

Pokud tak vyžadují členské státy, zahrnují tato kritéria a pravidla navíc důvody pro vyloučení uvedené v čl. 57 odst. 4 směrnice 2014/24/EU za podmínek stanovených v uvedeném článku.

[...]

3. Pro účely odstavců 1 a 2 tohoto článku se použijí články 59 až 61 směrnice 2014/24/EU.“

Německé právo

- 7 Směrnice 2014/24 byla provedena do německého práva Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (zákon proti omezování hospodářské soutěže, dále jen „GWB“).

- 8 Ustanovení § 124 GWB stanoví:

(1) Při dodržení zásady proporcionality veřejní zadavatelé mohou kdykoliv vyloučit z účasti v zadávacím řízení podnik, pokud

[...]

3. se v rámci své činnosti dopustil prokazatelně vážného pochybení, které zpochybňuje jeho důvěryhodnost; § 123 odst. 3 se použije obdobně,

4. veřejný zadavatel může na základě dostatečně věrohodných informací dospět k závěru, že podnik uzavřel s jinými podniky dohody, jejichž cílem nebo důsledkem je ztížení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže,

[...]“

- 9 Ustanovení § 125 GWB stanoví:

„(1) Veřejní zadavatelé nevyloučí z účasti v zadávacím řízení podnik, u něhož existuje důvod pro vyloučení podle § 123 nebo § 124, pokud tento podnik prokáže, že

1. nahradil nebo se zavázal nahradit veškeré škody způsobené spácháním trestného činu nebo pochybením,
2. detailně vysvětlil fakta a okolnosti v aktivní součinnosti s vyšetřujícími orgány a veřejným zadavatelem a
3. přijal konkrétní technická, organizační a personální opatření vhodná k zabránění další trestné činnosti nebo pochybením.

[...]“

10 Ustanovení 126 GWB zní takto:

„Pokud podnik, u něhož existuje důvod pro vyloučení, nepřijal žádná nebo dostatečná opatření pro sebeočistění ve smyslu § 125, může

1. být v případě důvodu pro vyloučení uvedeného v § 123 vyloučen z účasti v zadávacím řízení maximálně po dobu pěti let ode dne vydání odsuzujícího pravomocného rozsudku,
2. být v případě důvodu pro vyloučení uvedeného v § 124 vyloučen z účasti v zadávacím řízení maximálně po dobu tří let od příslušné události.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 11 Spor v původním řízení vedou společnost Vossloh Laeis a společnost Stadtwerke München jakožto veřejný zadavatel ve věci vyloučení společnosti Vossloh Laeis ze systému kvalifikace ve smyslu článku 77 směrnice 2014/25 zavedeného v roce 2011 tímto veřejným zadavatelem v rámci zadávání veřejných zakázek spadajících do oblasti dodávání materiálu pro výstavbu železnic. Platnost tohoto systému, která byla několikrát prodloužena, naposledy pak dne 22. prosince 2015, skončila koncem roku 2016.
- 12 Vossloh Laeis vyrábí materiál pro výstavbu železnic, zejména koleje a jiný ocelový stavební materiál nezbytný pro železniční zařízení. V březnu 2016 jí Bundeskartellamt (Spolkový úřad pro kartelové dohody) uložil pokutu za účast až do roku 2011 v dohodách spadajících do působnosti kartelového práva, které se týkaly výhybek (dále jen „kolejová kartelová dohoda“), přičemž na ni uplatnil pravidlo shovívavosti, aby zohlednil součinnost, kterou poskytla za účelem pomoci tomuto úřadu objasnit její protiprávní jednání. Stadtwerke München, jež je entitou, které mohla vzniknout újma z důvodu kolejové kartelové dohody, podala občanskoprávní žalobu na náhradu škody proti společnosti Vossloh Laeis.
- 13 Poté, co Vossloh Laeis předložila nabídku v jiném zadávacím řízení, Stadtwerke München v dopise z 15. června 2016 vyjádřila pochybnosti o spolehlivosti tohoto podniku, který byl uchazečem v uvedeném řízení, z důvodu jeho účasti v kolejové kartelové dohodě. V odpovědi na tento dopis uvedla Vossloh Laeis dne 16. června 2016 organizační a personální „opatření pro sebeočistění“, která přijala za účelem zabránění dalším protiprávním kartelovým dohodám a nekalým soutěžním praktikám. Navíc Vossloh Laeis prohlásila, že je ochotna nahradit újmu, která vznikla Stadtwerke München z důvodu jejího protiprávního jednání.
- 14 Vossloh Laeis však odmítla předat Stadtwerke München rozhodnutí Spolkového úřadu pro kartelové dohody, kterým jí byla uložena pokuta, jehož sdělení požadoval tento veřejný zadavatel, aby jej mohl prozkoumat a na základě této součinnosti objasnit porušení práva týkajícího se kartelových dohod, kterého se dopustila uvedená společnost. Vossloh Laeis v tomto ohledu tvrdí, že součinnost se Spolkovým úřadem pro kartelové dohody byla dostačující k sebeočistění.
- 15 Vzhledem k tomu, že Stadtwerke München měla za to, že vysvětlení Vossloh Laeis neprokazují, že tento podnik přijal dostatečná opatření ve smyslu § 125 GWB, dne 4. listopadu 2016 informovala Vossloh Laeis, že byla s konečnou platností a s okamžitým účinkem vyloučena z dotčeného systému kvalifikace na základě § 124 odst. 1 bodů 3 a 4 GWB.
- 16 Dne 17. listopadu 2016 podala Vossloh Laeis žalobu k Vergabekammer Südbayern (senát pro veřejné zakázky, Jižní Bavorsko, Německo) proti rozhodnutí o tomto vyloučení. Má za to, že veřejný zadavatel nesprávně vyložil § 125 odst. 1 body 1 a 2 GWB a nedostatečně odůvodnil toto rozhodnutí, jelikož

čl. 57 odst. 6 směrnice 2014/24 stanoví jen součinnost s vyšetřujícími orgány, a nikoli s veřejným zadavatelem. Navíc podle § 126 bodu 2 GWB je podle ní vyloučení ze zadávacího řízení možné jen v období tří let následujících po skutečnostech zakládajících důvod k vyloučení. Tvrdí však, že v projednávaném případě tyto skutečnosti nastaly více než tři roky před uvedeným vyloučením.

- 17 Za těchto podmínek se Vergabekammer Südbayern (senát pro veřejné zakázky, Jižní Bavorsko, Německo) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je ustanovení členského státu, které ukládá hospodářskému subjektu, aby ke svému úspěšnému sebeočistění detailně vysvětlil fakta a okolnosti související se spácháním trestného činu nebo pochybením a jimi způsobenou škodou v aktivní součinnosti nejen s vyšetřujícími orgány, ale i s veřejným zadavatelem, slučitelné s ustanoveními článku 80 směrnice 2014/25 ve spojení s čl. 57 odst. 6 druhým pododstavcem směrnice 2014/24?
- 2) V případě záporné odpovědi na první otázku musí být v tomto kontextu vykládán čl. 57 odst. 6 druhý pododstavec směrnice 2014/24 v tom smyslu, že k úspěšnému sebeočistění je dotčený hospodářský subjekt v každém případě povinen informovat veřejného zadavatele o skutkové situaci tak, aby tento zadavatel mohl posoudit, zda opatření přijatá za účelem sebeočistění (technická, organizační a personální, jakož i náhrada škody) jsou vhodná a dostatečná?
- 3) Pokud jde o fakultativní důvody stanovené v čl. 57 odst. 4 směrnice 2014/24, je podle čl. 57 odst. 7 směrnice 2014/24 maximální doba či lhůta vyloučení tři roky od příslušné události. Musí být za příslušnou událost považováno již to, že důvody pro vyloučení, které jsou uvedeny v čl. 57 odst. 4 směrnice 2014/24, skutečně nastaly, nebo je rozhodující okamžik, kdy zadavatel získá spolehlivé a průkazné informace o existenci důvodu pro vyloučení?
- 4) Je tudíž v případě důvodu pro vyloučení stanoveného v čl. 57 odst. 4 písm. d) směrnice 2014/24, který spočívá v účasti hospodářského subjektu na kartelové dohodě, příslušnou událostí ve smyslu čl. 57 odst. 7 směrnice 2014/24 ukončení účasti na kartelové dohodě, nebo to, že zadavatel získá spolehlivé a průkazné informace o účasti na kartelové dohodě?“

K první a druhé otázce

- 18 Podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, kterými je třeba se zabývat společně, je, zda článek 80 směrnice 2014/25 ve spojení s čl. 57 odst. 6 směrnice 2014/24 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu ustanovení, které vyžaduje, aby hospodářský subjekt, který chce prokázat svou spolehlivost navzdory platnému důvodu pro vyloučení, detailně vysvětlil fakta a okolnosti související se spácháním trestného činu nebo pochybením v aktivní součinnosti nejen s vyšetřujícími orgány, ale i s veřejným zadavatelem, aby mu předložil důkaz o obnovení své spolehlivosti.
- 19 Článek 57 směrnice 2014/24, na který odkazuje článek 80 směrnice 2014/25, ukládá veřejnému zadavateli nebo ho opravňuje, aby vyloučil hospodářský subjekt z účasti v zadávacím řízení, pokud existuje některý z důvodů pro vyloučení uvedených v odstavcích 1, 2 a 4 tohoto článku.
- 20 Článek 57 odst. 6 druhý pododstavec směrnice 2014/24 stanoví, že hospodářský subjekt, který chce prokázat svou spolehlivost navzdory existenci platného důvodu pro vyloučení uvedeného v odstavcích 1 a 4 tohoto článku, prokáže, že nahradil nebo se zavázal nahradit veškeré škody způsobené spácháním trestného činu nebo pochybením, detailně vysvětlil fakta a okolnosti v aktivní součinnosti s vyšetřujícími orgány a přijal konkrétní technická, organizační a personální opatření vhodná k zabránění další trestné činnosti nebo pochybením.

- 21 Pokud jde o kontext, jehož je toto ustanovení součástí, je třeba zaprvé uvést, že čl. 57 odst. 6 první pododstavec směrnice 2014/24 stanoví, že jsou-li doklady poskytnuté hospodářským subjektem považovány za dostatečné k tomuto účelu z hlediska relevantních pravidel vnitrostátního práva, tento subjekt se nevyloučí ze zadávacího řízení. Naproti tomu čl. 57 odst. 6 třetí pododstavec této směrnice stanoví, že pokud jsou opatření považována za nedostatečná, obdrží příslušný hospodářský subjekt odůvodnění tohoto rozhodnutí.
- 22 Zadruhé z bodu 102 odůvodnění směrnice 2014/24 vyplývá, že pokud hospodářský subjekt přijal opatření k zajištění souladu s předpisy zaměřená na odstranění důsledků všech trestných činů nebo pochybení a na účinnou prevenci dalšího výskytu nezákonného jednání, která poskytují dostatečné záruky, pak tento hospodářský subjekt by pouze z těchto důvodů již neměl být vylučován. Tento bod odůvodnění uvádí, že hospodářské subjekty by měly mít možnost požádat, aby byla posouzena opatření přijatá k zajištění souladu s předpisy za účelem případného přijetí do zadávacího řízení. Kromě toho uvedený bod odůvodnění upřesňuje, že je ponecháno na členských státech, aby stanovily přesné procesní a věcné podmínky pro uplatnění této možnosti a měly by mít zejména možnost svobodně rozhodnout, zda ponechají provedení příslušného posouzení na jednotlivých veřejných zadavatelích, nebo svěří tento úkol jiným orgánům na ústřední či neústřední úrovni.
- 23 Důkaz, že byla učiněna opatření, uvedená v čl. 57 odst. 6 druhém pododstavci směrnice 2014/24, ke kterým patří zejména součinnost s vyšetřujícími orgány, musí být tedy předložen v závislosti na vnitrostátní právní úpravě v rámci vztahu s tímž veřejným zadavatelem, který rozhoduje o vyloučení podle článku 57 této směrnice. Pokud členské státy oprávní veřejného zadavatele k tomu, aby prováděl příslušná posouzení, je na tomto zadavateli, aby posoudil nejen to, zda existuje důvod pro vyloučení hospodářského subjektu, ale případně i to, zda tento hospodářský subjekt skutečně obnovil svou spolehlivost.
- 24 Za účelem ověření toho, zda existuje některý z důvodů pro vyloučení, veřejní zadavatelé mohou za daných okolností vyhledávat fakta a ověřovat je. Podle čl. 57 odst. 4 písm. a) směrnice 2014/24 může tedy veřejný zadavatel „jakýmkoli vhodnými prostředky“ prokázat, že hospodářský subjekt porušil příslušné povinnosti v oblasti práva životního prostředí a sociálního a pracovního práva, jež vyplývají z práva Unie, vnitrostátních právních předpisů, kolektivních smluv nebo z ustanovení mezinárodního sociálního a pracovního práva a práva v oblasti životního prostředí. Článek 57 odst. 4 písm. c) směrnice 2014/24 rovněž stanoví, že veřejný zadavatel může „vhodnými prostředky“ prokázat, že se hospodářský subjekt dopustil vážného profesního pochybení, což zpochybňuje jeho důvěryhodnost. Ověření provedené veřejným zadavatelem může být rovněž nezbytné například k určení toho, že se jedná o jeden z případů vyloučení uvedených v čl. 57 odst. 4 písm. g) a i) této směrnice.
- 25 Za těchto podmínek platí, že v takových situacích, jako je situace, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, v nichž existuje zvláštní řízení upravené unijním nebo vnitrostátním právem určené ke stíhání některých protiprávních jednání a v nichž jsou konkrétní útvary pověřené vyšetřováním v tomto ohledu, musí se veřejný zadavatel při posuzování poskytnutých důkazů v zásadě opřít o výsledek takového řízení.
- 26 V tomto kontextu je třeba zohlednit příslušné úlohy veřejných zadavatelů a vyšetřujících orgánů. Zatímco úlohou vyšetřovacích orgánů je určit odpovědnost některých osob při porušení právního pravidla tím, že nestranně zjišťují skutkový stav, který může představovat takové porušení, jakož i potírat protiprávní jednání, jehož se dopustily tyto osoby v minulosti, musí veřejní zadavatelé posoudit nebezpečí, kterému by mohli být vystaveni, kdyby zadali zakázku uchazeči, jehož důvěryhodnost nebo spolehlivost jsou sporné.
- 27 Z toho vyplývá – jak upozorňuje Evropská komise – že vysvětlení faktů a okolností vyšetřujícími orgány ve smyslu čl. 57 odst. 6 směrnice 2014/24 nesleduje stejný cíl jako posouzení spolehlivosti hospodářského subjektu, který přijal opatření stanovená v tomto ustanovení a který musí poskytnout veřejnému zadavateli důkaz o tom, že tato opatření jsou dostatečná k tomu, aby mohl být připuštěn

do zadávacího řízení. Pokud to vyžadují příslušné úlohy veřejného zadavatele a vyšetřujících orgánů, musí tedy hospodářský subjekt, který chce prokázat svoji spolehlivost navzdory platnému důvodu pro vyloučení, v tomto rozsahu poskytnout účinnou součinnost orgánům, kterým jsou svěřeny tyto příslušné úlohy, ať již je to veřejný zadavatel, nebo vyšetřující orgán.

- 28 Tato součinnost s veřejným zadavatelem musí být však omezena na opatření, která jsou striktně nezbytná k účinnému dosažení cíle sledovaného posouzením spolehlivosti hospodářského subjektu uvedeným v čl. 57 odst. 6 směrnice 2014/24.
- 29 Konkrétně v takové situaci, jako je situace daná ve věci v původním řízení, je uchazeč zejména povinen prokázat, že detailně vysvětlil fakta a okolnosti týkající se kartelové dohody, které se účastnil, v aktivní součinnosti s orgánem pro hospodářskou soutěž pověřeným k vyšetřování takových skutků.
- 30 V tomto ohledu je třeba uvést, že veřejný zadavatel musí mít možnost vyžadovat od hospodářského subjektu, který byl uznán odpovědným za porušení práva hospodářské soutěže, aby mu předal rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž, které se ho týká. Okolnost, že předání takového dokumentu by mohlo usnadnit podání žaloby na náhradu škody veřejným zadavatelem proti uvedenému hospodářskému subjektu, nemůže zpochybnit toto zjištění. Je totiž třeba připomenout, že k opatřením, která musí hospodářský subjekt přijmout, aby prokázal svou spolehlivost, patří předložení důkazu o tom, že nahradil nebo se zavázal nahradit veškeré škody způsobené trestným činem nebo pochybením, kterých se dopustil.
- 31 Kromě toho je třeba uvést, že předání veřejnému zadavateli rozhodnutí, kterým bylo zjištěno porušení pravidel hospodářské soutěže, jehož se uchazeč dopustil, ale v němž na něj bylo uplatněno pravidlo shovívavosti z důvodu součinnosti s orgánem pro hospodářskou soutěž, by mělo veřejnému zadavateli stačit k prokázání toho, že tento hospodářský subjekt detailně vysvětlil fakta a okolnosti v aktivní součinnosti s tímto orgánem, což však přísluší ověřit předkládajícímu soudu.
- 32 Kromě toho je třeba uvést, že pokud veřejný zadavatel může vyžadovat od hospodářského subjektu rovněž to, aby předložil důkazy o opatřeních, která přijal a která mohou zabránit tomu, aby se zjištěná protiprávní jednání opakovala, může vyžadovat od tohoto hospodářského subjektu, aby mu předložil důkazy umožňující prokázat, že opatření, kterých se dovolává, jsou skutečně vhodná k zabránění tomu, aby se vytýkané jednání opakovalo, s ohledem na konkrétní okolnosti, za nichž došlo k uvedeným protiprávním jednáním. Okolnost, že důkazy, které musí v tomto ohledu předložit hospodářský subjekt, již byly vyžadovány orgánem pro hospodářskou soutěž v průběhu jeho šetření, sama o sobě neodůvodňuje to, aby byl tento hospodářský subjekt zproštěn povinnosti předložit tyto důkazy veřejnému zadavateli, ledaže fakta a okolnosti, o kterých je důkaz vyžadován, vyplývají dostatečně jasně z jiných dokumentů poskytnutých hospodářským subjektem, a zejména z rozhodnutí, kterým bylo zjištěno porušení pravidel hospodářské soutěže.
- 33 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na první a druhou otázku odpovědět tak, že článek 80 směrnice 2014/25 ve spojení s čl. 57 odst. 6 směrnice 2014/24 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání ustanovení vnitrostátního práva, které vyžaduje, aby hospodářský subjekt, který chce prokázat svou spolehlivost navzdory platnému důvodu pro vyloučení, detailně vysvětlil fakta a okolnosti související se spácháním trestného činu nebo pochybením v aktivní součinnosti nejen s vyšetřujícími orgány, ale i s veřejným zadavatelem v rámci jeho vlastní úlohy, aby mu dokázal obnovení své spolehlivosti, pokud je tato součinnost omezena na opatření, jež jsou k tomuto posouzení striktně nezbytná.

K třetí a čtvrté otázce

- 34 Podstatou třetí a čtvrté otázky předkládajícího soudu, kterými je třeba se zabývat společně, je, zda čl. 57 odst. 7 směrnice 2014/24 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud se hospodářský subjekt dopustil jednání, na které se vztahuje důvod pro vyloučení uvedený v čl. 57 odst. 4 písm. d) této směrnice, musí být maximální doba vyloučení počítána ode dne vydání rozhodnutí tohoto orgánu.
- 35 Podle údajů uvedených v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce uložil Spolkový úřad pro kartelové dohody společnosti Vossloh Laeis sankci za účast až do roku 2011 na ujednáních, jejichž účelem bylo narušit hospodářskou soutěž v rámci kolejové kartelové dohody. Tento podnik tvrdí, že „příslušnou událostí“ ve smyslu čl. 57 odst. 7 uvedené směrnice, od které se počítá maximální doba vyloučení, je ukončení účasti na kartelové dohodě. Předkládající soud uvádí, že důvodová zpráva k GWB týkající se článku 126 tohoto zákona, jehož cílem je provést uvedený čl. 57 odst. 7, by mohla podpořit tvrzení, že uvedenou událostí je vydání rozhodnutí příslušného orgánu pro hospodářskou soutěž.
- 36 Nejprve je třeba uvést, že podle čl. 57 odst. 7 směrnice 2014/24 členské státy vymezí maximální dobu vyloučení pro případ, že hospodářský subjekt nepřijme žádné opatření ve smyslu čl. 57 odst. 6 této směrnice k tomu, aby prokázal svou spolehlivost, a pokud nebyla doba pro vyloučení stanovena v pravomocném rozsudku, nesmí překročit tři roky od příslušné události v případech uvedených v čl. 57 odst. 4 uvedené směrnice.
- 37 I když článek 57 odst. 7 směrnice 2014/24 neupřesňuje povahu „příslušné události“ ani zejména okamžik, kdy nastane, je třeba uvést, že toto ustanovení stanoví ve vztahu k povinným důvodům pro vyloučení uvedeným v odstavci 1 tohoto článku, a pokud nebyla stanovena doba pro vyloučení v pravomocném rozsudku, že doba pěti let musí být počítána ode dne vydání tohoto odsuzujícího pravomocného rozsudku bez ohledu na datum, kdy nastal skutkový stav, který vedl k uvedenému odsouzení. Z těchto důvodů je tedy tato doba počítána od data, které je v některých případech o dost pozdější, než datum, k němuž došlo ke spáchání skutků naplňujících znaky protiprávního jednání.
- 38 V projednávaném případě byla za jednání, na které se vztahuje platný důvod pro vyloučení, uložena sankce v rozhodnutí příslušného orgánu vydaného v řízení upraveném unijním nebo vnitrostátním právem, jehož cílem bylo zjištění jednání, jímž bylo porušeno právní pravidlo. V této situaci je třeba z důvodů soudržnosti s pravidly pro výpočet doby stanovené v případě povinných důvodů pro vyloučení, ale také z důvodů předvídatelnosti a právní jistoty mít za to, že doba tří let uvedená v čl. 57 odst. 7 směrnice 2014/24 se počítá ode dne vydání tohoto rozhodnutí.
- 39 Toto řešení se jeví o to odůvodněnějším, když – jak uvedl generální advokát v bodech 83 až 85 svého stanoviska – může být jednání omezující hospodářskou soutěž prokázáno až po přijetí takového rozhodnutí, které skutky právně kvalifikuje v tomto smyslu.
- 40 Jak kromě toho zdůraznila Komise, hospodářský subjekt, který o to má zájem, má i nadále během této doby možnost přijmout opatření uvedená v čl. 57 odst. 6 směrnice 2014/24, aby prokázal svou spolehlivost, pokud se chce účastnit zadávacího řízení.
- 41 Doba vyloučení musí být proto počítána nikoli od účasti na kartelové dohodě, ale od dne, kdy příslušný orgán zjistil, že jednání bylo protiprávní.
- 42 Z toho vyplývá, že na třetí a čtvrtou otázku je třeba odpovědět tak, že čl. 57 odst. 7 směrnice 2014/24 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud se hospodářský subjekt dopustil jednání, na které se vztahuje důvod pro vyloučení uvedený v čl. 57 odst. 4 písm. d) této směrnice a za které uložil sankci příslušný orgán, musí být maximální doba vyloučení počítána ode dne vydání rozhodnutí tohoto orgánu.

K nákladům řízení

- 43 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 80 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES, ve spojení s čl. 57 odst. 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES, musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání ustanovení vnitrostátního práva, které vyžaduje, aby hospodářský subjekt, který chce prokázat svou spolehlivost navzdory platnému důvodu pro vyloučení, detailně vysvětlil fakta a okolnosti související se spácháním trestného činu nebo pochybením v aktivní součinnosti nejen s vyšetřujícími orgány, ale i s veřejným zadavatelem v rámci jeho vlastní úlohy, aby mu dokázal obnovení své spolehlivosti, pokud je tato součinnost omezena na opatření, jež jsou k tomuto posouzení striktně nezbytná.
- 2) Článek 57 odst. 7 směrnice 2014/24 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud se hospodářský subjekt dopustil jednání, na které se vztahuje důvod pro vyloučení uvedený v čl. 57 odst. 4 písm. d) této směrnice a za které uložil sankci příslušný orgán, musí být maximální doba vyloučení počítána ode dne vydání rozhodnutí tohoto orgánu.

Podpisy.